

Route De Waterwolf – Leek

Deze fietsroute loopt van het gemaal De Waterwolf naar Leek via 8 cultuurhistorische objecten. De route langs de 8 objecten is 35 km. Voor de terugreis hebben we ook een route uitgestippeld. Een rondgang is 62 km. De bijzonderheden van de objecten waar je langs fietst, staan hieronder beschreven.

1 BOEZEMGEMAAL DE WATERWOLF

📍 53.313244, 6.355248

Gemaal De Waterwolf is in 1920 gebouwd om het overtollige water uit het achterliggende stroomgebied Electra af te voeren. De vier grote en twee kleine pompen kunnen samen maar liefst 4500 kubieke meter water per minuut verplaatsen. Achter de vijf boogvormige ramen bevinden zich de enorme door diesel aangedreven schroefpompen. Onder de vloer zijn vijf sluiskokers geplaatst waardoor het water wordt gepompt.

2 VAN STARKENBORGHKANAAL

📍 53.258942, 6.426363

Het Van Starckenborghkanaal, vernoemd naar een Groninger Commissaris van de Koningin, verbindt het Prinses Margrietkanaal met het Eemskanaal. Het is gegraven om de handel tussen Fryslân en Groningen te bevorderen. In 1938 opende koningin Wilhelmina het kanaal. Het Van Starckenborghkanaal is 27 kilometer lang en heeft twee sluisen, Gaarkeuken en de Oostersluis. Die zijn nodig vanwege de verschillende waterpeilen in het kanaal.

3 GEMAAL FANERPOLDER

📍 53.231596, 6.397401

Gemaal Fanerpolder is een poldergemaal, gebouwd in 1926. Het pompt overtollig water uit de Fanerpolder en loost dat in het Hoendiep. Het wordt onder water door twee elektrische propellerpompen aangedreven. Het met donkerbruine baksteen gemetselde gebouwtje is gedekt door een zadeldak met bruin geglazuurde Hollandse dakpannen. De karakteristieke uitvoering van het gemaal komt heel weinig voor in de regio.

4 DORP ENUMATIL

📍 53.215915, 6.408918

De naam Enumatil verwijst deels naar de brug over het Hoendiep. Dit diep is in de zeventiende eeuw gegraven. De til of brug was eigendom van de familie Enuma. Tot het dorp horen ook drie bruggen over de Matsloot. Vanuit de dorpskern gezien zijn dat de Eerste Brug, de Tweede Brug en de Auwemadraai. Deze Auwemadraai is in 2009 vernieuwd.

5 GEMAAL MATSLOOT

📍 53.193549, 6.463195

Gemaal Matsloot is een poldergemaal dat overtollig water uit de polder Matsloot-Roderwolde pompt. Het is gebouwd in 1933 en loost op het Leekstermeer. Het gebouwtje is opgemetseld uit rode bakstenen onder en gele bakstenen boven, onder een uitstekend schilddak, bedekt met rode Hollandse dakpannen. Het gemaal heeft nog een originele installatie met twee elektrisch aangedreven schroefpompen van het merk Landustrie.

6 LEEKSTER HOOFDDIEP

📍 53.167759, 6.403204

Het Leekster Hoofddiep loopt van Zevenhuizen tot aan de monding in het Leekstermeer. Het kanaal werd rond 1560 gegraven in opdracht van de stichter van landgoed Nienoord, Wigbold van Ewsum. Hij wilde beginnen met grootschalige turfwinning. Het Hoofddiep was nodig om de veenderij te verbinden met turfmarkten. Het Leekster Hoofddiep werd zo het eerste veenkoloniale kanaal in de provincie Groningen.

7 GEMAAL DIEPSWAL

📍 53.149956, 6.369957

Diepswal is een opvoergemaal in het Leekster Hoofddiep en is gebouwd in 1927. Het verpompt afvalwater naar een hoger gelegen rioolstelsel. Het is sober versierd met hardgebakken donkerbruine baksteen. Het pompgedeelte heeft een originele gesloten schroefpomp van fabrikant HEEMAF (Hollands Eerste Electriche Meetapparaten Fabriek). Het elektrische deel van de pomp is van het Duitse merk Köster, aangebracht in 1965.

8 SLUIS DERDE VERLAAT DIEPSWAL

📍 53.149990, 6.369712

Deze sluis uit 1924 was de derde sluis (verlaat) in het Leekster Hoofddiep. Het diep is de eerste voor turfvervoer gegraven vaart in Groningen. De sluisen waren nodig om het grote verschil in waterstand tussen Leek en de verveningen bij Zevenhuizen te overbruggen. Waterschap Noorderzijlvest gebruikt de sluis om de waterstand te regelen. De sluis en de brug zijn recent opgeknapt.

FIETSROUTES

**langs de
cultuurhistorische objecten
van het
waterschap Noorderzijlvest**

ROUTE LEEK

LENGTE ROUTE: 35 KM, LENGTE RONDGANG: 62 KM

Waterschap Noorderzijvest zorgt in een groot deel van Groningen, in Noord- en Midden-Drenthe en in een stukje Fryslân voor veilige dijken en kades, schoon water, gezuiverd afvalwater en voldoende water in elk seizoen. Met gemalen pompen we water in en uit het gebied, om bijvoorbeeld droogte of een hoog waterpeil tegen te gaan. Daarnaast maken wij het water van burgers en bedrijven schoon.

www.noorderzijvest.nl

